

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

FACULTAT DE CIÈNCIES
ECONÒMIQUES I EMPRESARIALS

Diplomatura en Ciències Empresariales
Pla d'estudis de 1974

0080054
Sociologia de l'Empresa

PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA

SOCIOLOGIA D'EMPRESA

Prof: Miquel BERTRAN

SINTESI DEL PROGRAMA: El curs es divideix en dos blocs, la sociologia general (5 temes) i la sociologia d'empresa (15 temes). La base bibliogràfica del curs es troba en cada tema, però el treball diari a classe es recolza en:

- .-S.GINER Sociologia. Península, 1985.
- .-S.DEL CAMPO Tratado de sociología. 2 vols. Taurus, 1989
- .-S.CARRASCO i altt. Sociología de la empresa. U.Barcelona, 1990.
- .-M.BERTRAN Metodología práctica de sociología d'empresa. (pendent de sortir en breus setmanes i on es contenen els exercicis pràctics de cada tema).

Els altres llibres de la bibliografia són fàcilment localitzables a la pròpia biblioteca. I els treballs pràctics es basen en l'observació sociològica i en el maneig de publicacions, estudis i revistes que es troben a la nostra escola.

1. - SOCIOLOGIA GENERAL

Tema 1.- La sociologia i les ciències socials

- 1.1) Objecte d'estudi de les ciències socials.
- 1.2) Àmbit de treball de la sociologia.
- 1.3) Origen de la sociologia.
- 1.4) Els principals corrents sociològics.
- 1.5) Metodologia de l'anàlisi sociològica.
- 1.6) Conceptes sociològics bàsics.
- 1.7) Estat actual i sortides de la sociologia.

Text base:

GINER, S.-(1985) Sociología. Península. Barcelona.

CAMPO, S.del-(1989) Tratado de sociología. Taurus. Madrid.

Altres referències:

GARCIA FERRANDO, M./IBANEZ, J./ALVIRA, F.-(1986) El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas de investigación. Alianza. Madrid.

SIERRA BRAVO, R.-(1989) Técnicas de investigación social. Teoría y ejercicios. Ed Paraninfo. Madrid.

Tema 2.- Cultura i socialització

- 2.1) Cultura, subcultura i pluralitat cultural.
- 2.2) El control social: normes i anomia, conformitat i desviació.
- 2.3) El procés de socialització i els seus agents.

Text base:

GINER, S.-(1985) Op. cit. Cap. 3

CAMPO, S.del-(1989) Op. cit. Cap.IV, V, VI.

Altres referències:

KAHN, J.S.-(1975) El concepto de cultura: textos fundamentales. Anagrama. Barcelona.

Tema 3.- Els grups humans

3.1) Grups i categories socials: nocions i tipologia. 3.2) La família: concepte, evolució i funcions socials. 3.3) Poble, nació i estat: conceptes bàsics.

Text base:

GINER, S.- (1985) Op.cit. Cap.4.

Altres referències:

TONNIES, F.- (1985) Comunitat i associació. Península. Barcelona.

HERNANDEZ, F./MERCADER, F.- (1989) Nuevos movimientos sociales: los nacionalismos en el mundo occidental. A Del Campo: 1989 Cap.- XXVII.

Tema 4.- Les desigualtats socials

4.1) Estratificació i classes socials. 4.2) Transformació de l'estructura social del nostre país des de 1939. 4.3) Les classes socials a la Catalunya d'avui. 4.4) Tipologia de desigualtats: Pobresa i exclusió social. Riquesa i Economia i desigualtat econòmica. Estat i desigualtat política. La dona i la discriminació sexual. La desigualtat internacional: subdesenvolupament i dependència econòmica i tecnològica.

Text base:

GINER, S.- (1985) Op.cit. cap.5.

Altres referències:

CAMPO, S. del.- (1989) Op.cit. cap.X, XI, XIV

DURKHEIM, E.- (1972) La división del trabajo social Akal. Madrid.

C.SOLE La integración sociocultural de los emigrantes en Catalunya. C.I.S., 1981.

Tema 5.- conflicte i canvi social

5.1) Tipologia i causes dels conflictes socials. 5.2) Formes de resolució dels conflictes. 5.3) El conflicte social com a factor de canvi social. 5.4) El canvi social: causes, formes i repercussió en l'estructura social. 5.5) El canvi social a la Catalunya d'avui, en referència al conjunt europeu.

Text base:

GINER, S.- (1985) Op. cit. cap.8,9.

CAMPO, S. del.- (1989) Op. cit. cap.XXIV, XXV

C.SOLE La integración sociocultural de los emigrantes en Catalunya. C.I.S., 1981.

Nota: Aquesta part introductòria a la sociologia es treballa amb el quadern fotocopiats d'exercicis pràctics de sociologia que es troba al servei de fotocòpies.

part II. SOCIOLOGIA D'EMPRESA

INTRODUCCIO I METODOLOGIA

Tema 6: Introducció a la sociologia d'empresa.

6.1) Aportació de la sociologia als estudis d'empresa. 6.2) La sociologia i les altres ciències socials. 6.3) La sociologia industrial i de l'empresa. 6.4) El desenvolupament de la sociologia industrial, de l'organització i de l'empresa. 6.5) Racionalitat i evolució de l'empresa.

Text base:

CARRASCO, S. - Sociología de la empresa. E.U.E.E., Barcelona, 1990. Capítol I.

LUCAS MARIN, A. - Sociología de la empresa Ed. Ibérico Europea, Madrid, 1984. Capítol I, II.

Altres referències:

CAMPO, S. del. - A GARMENDIA: Sociología Industrial y de la empresa. Ed. Alianza, Madrid, 1987.

LOPEZ PINTOR, R. Sociología Industrial y de la Empresa. Ed. Alianza, Madrid, 1986

Tema 7: Metodologia de les ciències socials. Aplicació a la sociologia d'empresa

7.1) El coneixement científic del social. Ciències socials i ciències naturals. La sociologia com a teoria de l'acció social. 7.2) El procés d'investigació social. Procés de teorització i d'investigació. Mètodes i tècniques d'investigació social. 7.3) Qüestions sobre el mètode. Ciències nomotètiques i idiogràfiques. Evolució de les ciències socials i les matemàtiques. Aplicacions metodològiques a la sociologia de l'empresa.

Text base:

SIERRA BRAVO, R. - (1989) Técnicas de investigación social. Teoría y ejercicios. Ed Paraninfo. Madrid.

BRETONES, Má T. - Sociología de la empresa. E.U.E.E., Barcelona, 1990, Capítol II.

Altres referències:

Vid. tema 1.

ESTRUCTURES ORGANITZACIONALS

Tema 8: Primers models: l'organització científica i burocràtica

8.1) Empresa moderna i capitalisme gerencial. 8.2) La perspectiva clàssica. Principis clàssics. L'escola del "Management científic". L'escola de l'"Administrative management". L'escola burocràtica. 8.3) Valoració i crítica de les escoles clàssiques.

Text base:

CARRASCO, S.-(1990) Op.cit. Capítol III.

LUCAS MARIN, A.-Sociologia de la empresa. Ed. Ibérico Europea, Madrid, 1984. Capítols III, IV, V, XIV.

Altres referències:

TAYLOR, F.W.-Management científico. Ed. Oikos Tau. Barcelona, 1970.

FAYOL, H.-Principios de la Administración industrial general. Ed. Ateneo. Buenos Aires, 1969.

WEBER, M.-Economía y sociedad. Ed. Fondo de Cultura Económica. México, 1969.

Tema 9: El model de les relacions humanes

9.1) El model de les relacions humanes. Introducció. Precedents al model de les relacions humanes. L'experiència de Hawthorne. Principals aportacions del model de les relacions humanes. Crítiques. 9.2) El corrent dels recursos humans. Context. Principals autors: Mc Gregor, Maslow, Herzberg, Argyris, Likert.

Text base:

RESBIER, E.-Sociologia de la empresa. E.U.E.E. Barcelona, 1990. Capítol IV.

LUCAS MARIN, A.-(1984) Op. cit. Capítols VI, VII, XV.

Tema 10: Els models socio-culturals: un model de transició

10.1) Introducció. 10.2) Els canvis tecnològics i els canvis d'organització. 10.3) Cap un model socio-cultural de transició. 10.4) L'estratègia humana: concepte i característiques. 10.5) L'empresa com a projecte col·lectiu i institució social. 10.6) Cap un model d'empresa de transició.

Text base:

GIMENEZ, J.L.-Sociologia de la empresa. E.U.E.E., Barcelona, 1990. Capítol V.

Altres referències:

PARRA LUNA, F.: "Balance social de la empresa" a GARMENDIA (1987): Sociologia Industrial y de la empresa. Ed. Aguilar, Madrid.

ELEMENTS ESTRUCTURALS

Tema 11: Elements organitzacionals del treball i de l'empresa

11.1) Introducció. 11.2) Esquema de les organitzacions. Nivell organitzatiu. Nivell cultural. 11.3) L'organització del treball. Mecanismes de coordinació. Ordinació i ús d'aquests mecanismes. Teories sobre els mecanismes de coordinació. 11.4) Parts fonamentals d'una organització. Especificació de les parts i funcions. Esquema de les parts en la jerarquia de poder. Disseny organitzatiu. Descripció de configuracions. 11.5) Evolució dels sistemes productius. Definició d'eficàcia empresarial. Enfocament socio-tècnic en l'organització del treball. L'element tecnològic de les organitzacions. 11.6) Problemes i qüestions derivades de l'estructura empresarial. Conflictes en els rols intermitjos de l'empresa.

Text base:

BRETONES, Má T.-Sociologia de la empresa. E.U.E.E., Barcelona, 1990. Capítol VI.

Altres referències:

MINTZBERG, H.-La estructuración de las organizaciones. Ed. Ariel, Barcelona, 1984.

Tema 12: Empresa i entorn social

12.1) Racionalitat interna i externa a l'empresa. 12.2) El desenvolupament tecnològic en l'evolució de l'empresa. 12.3) Una nova anàlisi de l'empresa: diferència entre objectius econòmics, polítics i socials. 12.4) Noves funcions directives derivades de la presa en consideració de l'entorn. 12.5) Teories sobre l'adaptació de l'empresa a l'entorn. 12.6) Influència sobre l'entorn per l'organització.

Text base:

BRETONES, Má T.-Sociologia de la empresa. E.U.E.E., Barcelona, 1990. Capítol VII.

C. PERROW, Sociología de las organizaciones. Mc Graw-Hill, 1990

Tema 13: La gestió de la cultura de l'empresa

13.1) Introducció. 13.2) Concepte de cultura a l'empresa. Tipus de cultura. Sistemes de valors i símbols. Funcions de la cultura a l'empresa. 13.3) La gestió de la cultura de l'empresa. Fases del procés de la cultura empresarial. Remodelació cultural. Les etapes de la intervenció cultural. Diagnòstic cultural. 13.4) La cultura de l'empresa a Espanya: El cas català. El context cultural català. Els canvis a les empreses espanyoles.

Text base:

VIRGILI, C.-Sociologia de la empresa. E.U.E.E., Barcelona, 1990. Capítol VIII.

PUMPIN, C./GARCIA ECHEVARRIA, S.-Cultura empresarial. Ed. Díaz de Santos. Barcelona, 1988.

Tema 14: El grup laboral

14.1) Definició. Trets principals. 14.2) El grup laboral. Algunes teories sobre grups. 14.3) El treball en grup. 14.4) Normes de grup i conformitat. 14.5) Cohesió de grup. 14.6) Grups en interacció. Conflicte: efectes i resolució.

Text base:

RESBIER, E.- Sociologia de l'empresa. E.U.E.E. Barcelona, 1990. Capítol IX.

Altres referències:

ANTONS, K.- Práctica de la dinámica de grupos Ed, Herder, Barcelona, 1990.

Tema 15: La comunicació

15.1) Aproximació a la comunicació. 15.2) Model cibernètic. 15.3) Els continguts a la comunicació d'empresa. 15.4) Tipologia de la comunicació. 15.5) Xarxes de comunicació. 15.6) Alteracions de les informacions. 15.7) Fluxes d'informació a les organitzacions. 15.8) "Porters"

Text base:

RESBIER, E.- Op. cit. Capítol X.

Altres referències:

KOLB/RUBIN/MCINTYRE.- Psicología de las organizaciones. Ed, Prentice Hall, México, 1985.

Tema 16: El procés d'influència: poder, canvi, i conflicte

16.1) Introducció. 16.2) La dimensió política de l'empresa: poder, control i negociació. L'organització com a font de poder. Poder i control a les organitzacions. L'empresa com a lloc de negociació. 16.3) Canvi social i empresa. Nocions bàsiques. Els canvis a gran escala i les seves repercussions a l'empresa. El canvi organitzacional. Canvi social a Espanya. Canvi social i empresa a Espanya. Empresaris i treballadors davant el canvi social. 16.4) Conflicte social i empresa. Nocions bàsiques. La magnitud del conflicte social a l'empresa. Tipologia del conflicte laboral i activitat conflictiva.

Text base:

CARRASCO, S.- (1990) Op. cit. Capítol XI.

Altres referències:

ALCAIDE CASTRO, M.- Conflicto y poder en las organizaciones. Ed. Ministerio de Trabajo. Madrid, 1987.

Tema 17: El procés de direcció

17.1) Aproximació als conceptes de lideratge i direcció. 17.2) Direcció i models d'organització. 17.3) Principals teories de direcció: segons la personalitat, segons la conducta, teories de la contingència, teories del camí-meta.

Text base:

RESBIER, E.- Op. cit. Capítol XII.

Altres referències:

KOLB/RUBIN/MCINTYRE.- (1985) Op. cit. Capítol X.

CAP UN NOU DESENVOLUPAMENT ORGANITZACIONAL

Tema 18 :La participació dels treballadors a l'empresa

18.1) Introducció. 18.2) La participació. Naturalesa. Objectius. Agents. Postura actual. 18.3) Models actuals de participació dels treballadors. 18.4) Nivells de participació dels treballadors. 18.5) La participació als resultats del treball. Fórmula SCANLON. Fórmula RUCKER. Fórmula IMPROSHARE. 18.6) La participació a l'accionariat. Les noves estructures participatives. El repartiment de beneficis.

Text base:

GIMENEZ, J.L.- Op. cit. Capítol XIII.

Altres referències:

CASTILLO CASTILLO, J.- "La democracia industrial: paradojas del poder en las organizaciones formales". A GARMENDIA: 1987, Op. cit. Capítol XIII.

Tema 19: La formació a l'empresa

19.1) Introducció. 19.2) Diagnòstic de la formació a l'empresa. 19.3) Cap una nova política de formació. La formació a l'empresa. Tipus de formació. Visió sistèmica de la formació. 19.4) El servei de formació en l'estructura de l'empresa. Funcions del servei de formació.

Text base:

GIMENEZ, J.L.- (1990) Op. cit. Capítol XIV.

Tema 20: Les organitzacions de treballadors i d'empresaris i la democràcia industrial

20.1) La democràcia industrial. 20.2) Les organitzacions de treballadors. Organitzacions internacionals sindicals. Evolució del sindicalisme espanyol. Reptes del sindicalisme espanyol. 20.3) Les organitzacions d'empresaris. Organitzacions internacionals d'empresaris. Evolució de les patronals espanyoles. Nous problemes: competitivitat i orientació de l'empresa. 20.4) La representació a l'empresa. 20.5) Negociació col·lectiva i concertació social.

Text base:

CARRASCO, S.- Sociologia de la empresa. E.U.E.E., Barcelona, 1990. Capítol XV.

A. ZARAGOZA i altt. Pactos sociales, sindicatos y patronales en España. (pròleg de S. GINER). Ed. Siglo XXI, 1988

A. ZARAGOZA. Partits polítics, sindicatos i patronal. Ed. PPU, Barcelona, 1989.

Altres referències:

PRIETO, C.- "Sistema productivo, sindicalismo y negociación colectiva", a GARMENDIA: 1987, Op. cit. Capítol VIII.

*****